

κατὰ παράκλησίν μου, καὶ ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν χρεώστην, ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι ἐγώ, ὡς προσυπογράψας, ὀφείλω καὶ νὰ πληρώσω.

Τοῦτο καὶ ἔπραξα, ἀλλὰ συγχρόνως ἐκίνησα δίκην, ἣν φυσικῶς τῷ λόγῳ ἐκέρδησα, ἀλλὰ τὰ χρήματα ἔλαβον μετὰ μακρὸν χρόνον ὀπίσω, πλὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τῶν ζημιῶν.

Μικτοὶ Γάμοι.

Ἐπὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ Βασιλέως, κατὰ τὸ σύννηθες, ἡ Βασίλισσα εὐχερέστατα ὑπέγραφεν ὅτι οἱ Ὑπουργοὶ τῇ ὑπέβαλλον, οὐχὶ ὡς τρέφουσα μεγάλην πρὸς αὐτοὺς ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην, ὅπερ οὐδ' ἦν πολὺ σύμφωνον πρὸς τὸν χαρακτῆρα της, ἀλλὰ διότι ἐφρόνει ὅτι τὰ καθέκαστα τῆς ὑπηρεσίας ἦσαν ἐδική των, οὐχὶ τοῦ θρόνου φροντίζοντες καὶ εὐθύνη. Ἄλλ' ἐν ἀντικείμενον τῇ ἦν περισπούδαστον, καί, ἡ φρονοῦσα ὅτι ὑπηρέτει τὸ δίκαιον, ἡ ἐλπίζουσα ὅτι θὰ εὐηρέσται τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ τοῖς εὐσεβέσιν, ἐπέμενεν εἰς αὐτό, καὶ μέχρι τέλους προυκάλεσε διὰ τοῦ κ. Ποτλῆ, Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, νόμον περὶ αὐτοῦ, δημοσιευθέντα τῇ 15 Αὐγούστου. Ἦν δὲ τοῦτο ὁ κανονισμὸς τῶν μικτῶν γάμων, καθ' ὃν οὗτοι, τότε μόνον ἔγκυροι ἐκηρύττοντο, ὅτε ἀμφότεροι οἱ νυμφίοι ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ βαπτίζωσι τὰ τέκνα των εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν.

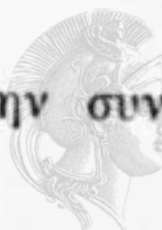
Πληροφορηθεὶς περὶ τούτου, συνέταξα ὑπόμνημα, ὃ δὲν ἔδωκα εἰς τὴν δημοσιότητα, ἔπεμψα ὅμως εἰς τὴν Α. Μ., προσπαθῶν δι' αὐτοῦ ν' ἀποδείξω τὸ μέτρον ὡς ἄτοπον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, διότι, καθ' ὅσον μὲν οἱ μικτοὶ γάμοι ἀπηγορεύοντο ὑπὸ τῶν κανόνων, οὐδεὶς νόμος ἴσχυεν ἵν' ἀναγνωρίσῃ αὐτῶν τὸ ἔγκυρον· καθ' ὅσον δ' ἐπρόκειτο περὶ τῶν κοινωνικῶν τοῦ γάμου συνεπειῶν, ἄδικος νόμος θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρῇται ὁ διακρίνων τοὺς πολίτας κατὰ θρησκευόμενα καὶ προστατεύων ἄλλους ὑπὲρ ἄλλους, ἐν χώρᾳ μάλιστα περιεχούσῃ ὑπηκόους καὶ καθολικούς, πλὴν τῶν ὀρθοδόξων. Συνεπέραινον δὲ λέγων ὅτι ἡ πολιτεία, ἀνεξαρτήτως τοῦ κανονικοῦ ζητήματος, εἰς ὃ δὲν εἶχε νὰ

ἐπεμβῆ, ὥφειλε ν' ἀναγνωρίζῃ πάντα γάμον τελεσθέντα ὑπὸ ἱερέως, οἷου δήποτε ἀνεγνωρισμένου θρησκευματος.

Μὴ ἔχων τότε συνάφειαν μετὰ τῆς Αὐλῆς, δὲν ἠξεύρω νὰ εἰπῶ ἂν τὸ ὑπόμνημά μου συνετέλεσε κατὰ τι εἰς τὸ νὰ μεταπίσῃ τὴν Βασίλισσαν καὶ τοὺς ὑπουργοὺς της. Ἀλλὰ μετὰ δύο μῆνας (τῇ 15 Ὀκτωβρίου), ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς ὑπέβαλε καὶ ἡ αὐτὴ Βουλὴ ἐψήφισεν ἕτερον νόμον, ὑπογεγραμμένον ἐπίσης ὑπὸ τῆς Βασιλίσσης, καὶ στηριζόμενον ἀκριβῶς εἰς τὰς ἀρχάς, ἃς ἐπρέσβευον.

Καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τοῦτο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων δυνάμεων, ἰδίως ὁ Βουρὲ τῆς Γαλλίας, ὁ Γόλτς τῆς Πρωσσίας, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Kayserling, καὶ ὁ Werther, ὁ Hombesch τῆς Βαυαρίας, ὁ Τέστας τῆς Αὐστρίας, ὁ Ὁζερόφ τῆς Ρωσσίας, ἀναλογιζόμενοι, ἃς εἶχον ἄλλοτε σχέσεις μετ' ἐμοῦ, ὡς ὑπουργοῦ, ἐξηκολούθουν νὰ μὲ βλέπωσι συνεχῶς, νὰ μ' ἐπισκέπτονται καὶ νὰ μὲ προσκαλῶσι, καὶ ἀπροκαλύπτως νὰ μοὶ ἐκφράζωσι τὴν γνώμην των περὶ τῶν δημοσίων, ἣτις ἦν ἥκιστα εὖνους. Διςχυρίζοντο δέ, εἴτε εἰλικρινῶς, εἴτε μή, ἀλλὰ μάλλον τὸ πρῶτον, διότι δὲν τὸ ἔλεγον εἰς μόνον ἐμέ, ἴσως ὅμως καὶ ἐκ προλήψεως, προελθούσης ἐκ τῆς μακρᾶς γνωριμίας, ὅτι Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἦν τότε ὡς ἂν μὴ ὑπῆρχε, καὶ ὅτι μόνος ἐγὼ ἤμην κατάλληλος διὰ ταύτην τὴν θέσιν. Διὰ τῶν Πρέσβων δ' ἡρχόμην εἰς συνάφειαν καὶ μετὰ πολλῶν ἐπισήμων ξένων, τὰς Ἀθήνας ἐπισκεπτομένων, ὡς παρὰ τῷ κ. Τέστα ἐσχετίσθην μετὰ τοῦ κ. Hübner, ὃν καὶ ἐξενάγησα καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, παρὰ τῷ Πρέσβει τῆς Πρωσσίας μετὰ τοῦ κ. Bättigen, παρὰ τῷ κ. Bourée μετὰ τῶν κ. Gobineau καὶ Teübbère, γαμβροῦ τοῦ Πισκατόρη, μετὰ τῆς συζύγου του, καὶ παρὰ τῷ κ. Χίλλ μετὰ τοῦ ἐνδόξου θεολόγου Stanley καὶ μετὰ τοῦ Sir Henry Holland. Εἶχον δὲ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ὑποδεχθῶ, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, καὶ τοὺς ἐξ Εὐρώπης ἐπιστρέφοντας νέους Ἀλέξανδρον καὶ Κωνσταντῖνον Στεφάνου Καραθεοδωρῇ, μεθ' ὧν, εἰς μετὰ ταῦτα χρόνους, στενὴ μὲ συνέδεσε φιλία.

Ἐκ δὲ τῶν ὑπουργῶν, συνεχῶς ἔβλεπον τὸν πρόην συνά-

δελφόν μου κ. Χριστόπουλον, καὶ ἀφ' ὅτου ἤμην ἄνευ οἰκογενείας, ἐγευμάτιζον ἐνίοτε παρ' αὐτῷ, ἀλλ' ἡ φιλία του μοὶ ἐνεποίει τὴν ἐντύπωσιν, ὥς ἂν ἦν κατ' ἐπιφάνειαν μόνον, καὶ εἰς τὴν εἰλικρίνειάν μου παρετήρουν ὅτι ἀνταπεκρίνετο μᾶλλον διὰ κρυψινοίας. Καὶ ἀνεγνώριζε μὲν καὶ αὐτός, περὶ τὰ τέλη μάλιστα, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἐχώρουν καλῶς, καὶ ὅτι ἀναγκαία ἦν μεταρρύθμισις, ἀλλὰ διέκρινον ὅτι ἤρχιζε τρέφων τινὰ ἐλπίδα, ἥ καὶ ὄνειρευόμενος, ὅτι ἦν δυνατὸν ὑπὲρ αὐτοῦ νὰ στραφῇ ἡ μεταβολή, καί, ἀντὶ μέλους, ν' ἀναδειχθῇ Πρόεδρος ὑπουργείου.

Καὶ δὲν ἀνταπεκρίνοντο μὲν τὰ τῆς Κυβερνήσεως, εἰς ἣν εἶχον ἐγὼ συλλάβει καὶ ἀγωνισθῇ νὰ ἐφαρμόσω ἰδέαν, ἀλλ' οὐδ' εἰς χείρονα ἦσαν κατάστασιν τῆς ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπικρατούσης ἐν Ἑλλάδι. Ἡ Βασίλισσα, μάλιστα, μέχρις ὑπερβολῆς εἶπετο τῇ ἀρχῇ, ὅτι τῶν ὑπουργῶν ἦν πᾶσα ἡ εὐθύνη, καὶ αὐτοῖς ἐπομένως ἀνήκεν ἀνεξελέγκτως καὶ πᾶσα ἡ ἐνέργεια. Ἡ Βασίλισσα ἐβασίλευε καὶ δὲν ἐκυβέρνηα. Οὐχ ἦττον ὅμως, ἐπειδὴ νοσηρὰ ἦν ἡ βάσις, ἦτοι ἡ διὰ ραδιουργίας καὶ ἐπεμβάσεως παραβίασις τῆς θελήσεως τῶν ἐκλογέων, ἡ ἐξ αὐτῆς προϋούσα ἐκλογή τῶν βουλευτῶν, καὶ ἡ ἀπὸ τούτων ἐκπόρευσις τοῦ Ὑπουργείου, διὰ τοῦτο ἡ νόσος κατεῖχε πᾶσαν τὴν κοινωνίαν, καὶ σύμπτωμα αὐτῆς ἦν ὁ ἄνευ ἐπιγνώσεως πυρετώδης τῆς κοινῆς γνώμης ἐρεθισμός, ἰσχυρότερον κατέχων τὰς ἀσθενεστέρας μάλιστα τῶν διανοιῶν.

Τὴν 6 Σεπτεμβρίου τὸ ἑσπέρας τὸ ἀποτρόπαιον κακούργημα, ὑπ' ἀφρόνων παιδαρίων μελετηθέν, ἀπόπειρα δολοφονίας, διεπράχθη κατὰ τῆς Βασιλίσσης, ἐπανερχομένης ἐφίππου ἐκ τοῦ περιπάτου. Τὸ ὄργανον τῆς βδελυρᾶς πράξεως ὑπῆρξεν ὁ Ἀριστείδης Δόσιος, μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου, υἱὸς φίλου καὶ ἀρχαίου συμμαθητοῦ μου, ἀνήκων εἰς μίαν τῶν διοπρεπεστέρων οἰκογενειῶν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὅστις, πρὸς τιμὴν του, εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτον ἂν ἐδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὥς ἔκτοτε πάσχων ἐκ τῆς παραφροσύνης, ἥτις μετὰ δεκαοκτὼ ἔτη τὸν ἔφερεν εἰς τὸν τάφον. Ἀλλὰ τὸ κακοῦργον ὄπλον εἶχε θέσει εἰς τὰς χεῖρας του ἡ ψῆφος τῶν συμμαθητῶν καὶ συνωμοτῶν του.

Τὰ μυελλοῦ καὶ ἀρτίων γνώσεων ἐστερημένα μειράκια ἐνόμι-

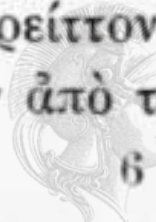

ζον ὅτι ἐδικαιοῦντο αὐτὰ νὰ λάβωσιν εἰς χεῖρας τῆς πολιτείας τὴν τύχην, καὶ ὅτι ἔπραττόν τι ἡρωϊκὸν τὰς βάσεις τοῦ θρόνου σαλεύσαντα, τὴν πατρίδα των ἀπέναντι τοῦ ἐξευγενισμένου κόσμου διαβάλλοντα, ὡς ἀνάξιον τῆς ἀνεξαρτησίας της, καὶ ἀνάνδρως δολοφονοῦντα γυναῖκα, καθ' ἧς, ἂν ἡρωτῶντο, τότε πρῶτον θὰ ἐσκέπτοντο, ὅτι δὲν ἤξευρον ἂν τι καὶ ὅποιον ὑπῆρχε παράπονον. Ἡ Βασίλισσα Ἀμαλία ἠγάπα τὴν θειτὴν της πατρίδα ὑπὲρ τὴν τεκοῦσαν αὐτήν, ἐκυβέρνησα κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ἔθνους ψηφισθὲν πολίτευμα, ἢ μᾶλλον οὐδ' ἐκυβέρνησα, ἀλλ' ἄφηνε τοὺς Ὑπουργοὺς της νὰ κυβερνῶσι, καὶ οἱ Ὑπουργοὶ της ἦσαν Ἕλληνες, ὡς εἵτινες καὶ ἄλλοι, τοῦλάχιστον ὅσον καὶ οἱ ἀγένειοι συνωμόται, οἱ Ὑπουργοὶ ἦσαν ὁ υἱὸς τοῦ Μιαούλη, ὁ υἱὸς τοῦ Βότσαρη.

Ἡ πόλις πᾶσα ἐγένετο ἀνάστατος ἐπὶ τῷ φρικτῷ ἀκούσματι. Τῇ ἐπαύριον δ' ἀπὸ πρωΐας ἀπῆλθον καὶ ἐγὼ εἰς τ' Ἀνάκτορα, ἔνθα ὅμως δὲν ἦν ἡ Βασίλισσα, διότι μετὰ πάσης τῆς Αὐλῆς εἶχεν ἀπέλθῃ εἰς Πόρον. Ἐπανῆλθον δ' αὐθις τὴν ἐπιοῦσαν, ἀλλὰ μοὶ ἐρῶδέθη ὅτι, ἐν ὀνόματι πάντων τῶν καθηγητῶν, θέλει παρουσιασθῇ ὁ Πρύτανης. Οὐχ' ἦττον μετὰ πέντε ἡμέρας ἐμηνύθη, ὅτι ἡ Βασίλισσα ηὐδόκει νὰ μὲ δεχθῇ· τὸ ἐναντίον ἤθελε μὲ ἐκπλήξει μετὰ τὴν τόσῃν εὐμένειαν, ἧς μὲ ἠξίου, ὅτε ἤμην ἐν τῷ ὑπουργείῳ.

Ἐλθὼν δ' εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ἐν τῷ προθαλάμῳ εὔρον καὶ ἐπιτροπὴν τῶν δικηγόρων, ἧτις πρὸ ἐμοῦ εἰσῆλθε, καὶ ἐν αὐτῇ διέκρινα ὥχρον τινα καὶ ἀσθενικὸν νεανίαν, καὶ ἔμαθον ὅτι ἦν ὁ ἐκ Μεσολογγίου Δεληγεώργης, ἐπιδιώξας τὴν ἐκλογὴν του ὡς μέλους τῆς ἐπιτροπῆς, ὅπερ οὐ μικρὸν μ' ἐξέπληξε, διότι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἦν εἷς ἐκ τῶν συνωμοτῶν τῶν ψηφισάντων τὴν ἐκλογὴν τοῦ Λοσίου.

Ὅτε δὲ παρουσιάσθην εἰς τὴν Βασίλισσαν, καὶ συγχαρεῖς αὐτὴν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ της, τῇ ἐξέφρασα τὴν βδελυγμίαν μου, διὰ τὴν μυσαρὰν κακουργίαν, «Αὐτά, μοὶ εἶπεν, ὡς ἐλέγχουσά με, εἰσὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀγωγῆς, ἣν δίδετε εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν». «Αὐτά, τῇ ἀπεκρίθην, Μεγαλειοτάτη, οἰκτρὰ καὶ ἀξιοθρήνητα. Ἀλλὰ πῶς δύνασθε νὰ τὰ περιμένετε κρείττονα; Σκεφθῆτε, ἀφ' ὅτου εἰσθε ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἢ ἔστω καὶ ἀπὸ τοῦ

1843, πόσους Ὑπουργοὺς τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐξελέξασθε διὰ τὴν εἰδικότητα ἢ τὰς παιδαγωγικὰς γνώσεις αὐτῶν; Ἐκλέγετε, ἀναγκάζεσθε νὰ ἐκλέγητε, τοὺς ἔχοντας ψήφους, οὐχὶ τοὺς ἔχοντας γνώσεις, ἢ μᾶλλον τοὺς διὰ ῥαδιουργιῶν τὰς ψήφους σφετεριζομένους, οὐχὶ ἐκείνους, οὓς ἡ ἀληθὴς κοινὴ γνώμη ἐκτιμᾷ, ὥς τοὺς ἱκανωτέρους. Θλιβερώτατον ἐστίν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττεσθε, ἂν νοσηραὶ ῥίζαι φέρωσι δηλητηριώδεις καρπούς». Τὴν ὑψηλόφρονα δὲ Βασίλισσαν οὐδόλως παρώργισαν οἱ θρασεῖς λόγοι μου.

Ὁ Ἀριστείδης Δόσιος, δικασθεὶς, κατεδικάσθη, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, εἰς θάνατον· ἀλλ' ἡ Βασίλισσα, εἰποῦσα ὅτι βαθέως λυπεῖται τὴν μητέρα του, ἠλάττωσε τὴν ποινὴν εἰς διὰ βίου δεσμά, ἃ ἐλύθησαν, ὅτε μετ' ὀλίγον στάσις ἐξεθρόνισε τὸν Βασιλέα Ὀθωνα. Τότε δ' ἀπελθὼν εἰς Γερμανίαν, συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας· ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐνυμφεύθη καὶ διωρίσθη ὥς διευθυντῆς πιστωτικῶν καταστημάτων, ἀλλὰ μάτην ὑπὸ πολλῶν παρεκινήθη ν' ἀπέλθῃ εἰς Βαυαρίαν καὶ ζητήσῃ τὴν ἄφεσιν παρὰ τῆς Βασιλίσσης, ἣτις εἶχε κηρύξει τὴν πρόθεσίν της τοῦ νὰ τὸν συγχωρήσῃ. Αὐτὸς ἠρνήθη πάντοτε, εἴτε ἐκ δειλίας καὶ εὐνοήτου αἰσχύνης, εἴτε ἤδη ἐνδίδων εἰς τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς παραφροσύνης, ἧς θῦμα ἀπέθανεν ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα εἰς κατάστημα φρενοβλαβῶν ἐν Παρισίοις.

Περὶ τὰς ἀρχὰς δ' Ὀκτωβρίου, ἐγγιζούσης τῆς ἐποχῆς τῆς τοῦ Βασιλέως ἐπανόδου, ὁ δήμαρχος κ. Γεώργιος Σκοῦφος, μὲ παρεκάλεσε καὶ τῷ ἔγραψα προσφώνησιν ὑποδοχῆς πρὸς τὴν Α. Μ. Ἐφθάσε δ' ὁ Βασιλεὺς τὴν 18ην, ἀλλ' ἀγνοῶ ἂν ἀπηγγέλθη ἡ προσφώνησίς μου, διότι, οὐδὲ παρὼν ἡμῖν εἰς τὴν ὑποδοχὴν, οὐδὲ τὰ περὶ τούτου ἠρώτησα· τὸ πιστεύω δέ, διότι αὐτὴν εἶχε δεχθῇ εὐγνωμόνως ὁ κ. Σκοῦφος, καὶ ἄλλην δὲν ἤκουσα νὰ παρσκευάσῃ.

Τὸ κατὰ τῆς Βασιλίσσης μισητὸν τόλμημα, ἀπόδειξις κοινωνικῆς καχεξίας, διετῆρει τὰ πράγματα ἐν ταραχῇ, καὶ ὑπὸ πολλῶν ἠλπίζετο ἡ διόρθωσις ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ Βασιλέως. Ἄλλοι δ' ἄλλως ἐπόθουν ἢ ἐπεζήτουν τὴν διόρθωσιν ταύτην, πολλοὶ κατὰ τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα, ἀλλὰ σχεδὸν πάντες προ-

σβεύοντες τὴν ἀνάγκην ἀλλαγῆς ὑπουργείου. Ὁ Δημήτριος Βουδούρης μάλιστα, μεθ' οὗ συνωμίλησα μίαν ἡμέραν, μοὶ κατεδείκνυνεν, ὥς μόνην τῶν πραγμάτων θεραπείαν, τὴν ἀποβολὴν πάντων τῶν βασιλικῶν, τὴν διάλυσιν τῆς βουλῆς, ὥς λίαν βασιλόφρονος καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπουργῶν, οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ. Ὁ κύριος ὅμως οὗτος εἶχε, πλὴν τῶν δημοσίων, καὶ ἰδίας μερίμνας, ὧν πρόχειρον εὔρε τὴν λύσιν μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀρπάσας καὶ νυμφευθεὶς τὴν κ. Σταματίναν, σύζυγον τοῦ ἀγαθοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ κ. Βούλγαρη.

Οὕτως ἐξελαμβάνετο ἡ βασιλεία, ὥς ὁ ἀποπομπαῖος τράγος πασῶν τῶν ἀληθῶν ἢ ὑποτιθεμένων συμφορῶν, ἡ βασιλεία, ἥτις ἐπὶ τῆς Βασιλίσσης οὐδὲν ἕτερον ἦν, ἢ ἡ παθητικῶς τὰ διατάγματα προσυπογράφουσα δύναμις. Καὶ ἐξετελέσθησαν μὲν μετὰ ταῦτα, ὑπερακοντισθεῖσαι μάλιστα, αἱ εὐχαὶ τοῦ κ. Βουδούρη, ἀλλὰ διὰ τούτου τὰ πράγματα δὲν διωρθώθησαν· ἐξ ἐναντίας, διότι ἐκεῖ δὲν ἐνέκειτο τὸ κακόν· ἀλλ' ἡ παρὰ τὴν δόξαν μου ἀφειθεῖσα ἄδεια τοῖς ὑπουργοῖς, τοῦ νὰ ἐπηρεάσωσι τὰς ἐκλογάς, ἦν ἡ ῥίζα τῆς ἀσθενείας, ἀναβιβάσασα τὴν εὐθύνην μέχρι τοῦ θρόνου.

Περὶ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1861, ὁ Κλέων, εἰς Βερολῖνον μεταβὰς, ἵνα περατώσῃ ἐκεῖ τὰς σπουδὰς του, μοὶ ἔγραφεν ὅτι, διαιτώμενος ἐκεῖ ἡσύχως, ὥς μαθητῆς, καὶ εἰς τὸ ἔργον του μόνον ἐπιδιδόμενος, ἤλπιζε νὰ δαπανᾷ ὀλιγώτερον ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ μὲ παρεκάλει τὸ προῖόν τῶν οἰκονομιῶν του νὰ πέμπω εἰς Ὀξωνίαν, εἰς τὴν μητέρα του, πρὸς ἀνετωτέρα της δίαιταν.

Ἐν ταῖς ὥραις τῆς ἀνέσεως, περὶ τὰ τέλη τοῦ 1861, περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀναπτύξεως τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς εἰς τὴν σκηνὴν ἀναβιβάσεως τῆς μουσικῆς σκεπτόμενος, συνέταξα σχέδιον φιλαρμονικῆς ἐταιρείας, ἀποπνιγὲν ὅμως τυχέως εἰς τὰ πολιτικὰ συμβάντα, καὶ ἀντικατασταθὲν μετὰ ταῦτα ὑπὸ ἀνεπιτυχεστάτου ἄλλου τοῦ Γρ. Παπαδοπούλου, οὗ ἀτελὲς ἐξάμβλωμα ἦν τὸ Ὠδεῖον.

